

Vzor citace:
SCHEU, Harald C. *Mezinárodní a evropská ochrana národnostních menšin*.
Praha: Auditorium, 2025.

*Tato monografie byla spolufinancována z prostředků projektu Cooperatio,
vědní oblast právo, vědní obor evropské právo.*

recenzenti:
prof. JUDr. Dalibor Jílek, CSc.
prof. JUDr. Kristina Koldinská, Ph.D.
JUDr. Pavel Pořízek, Ph.D.

redakce: Petr Bělovský
grafika a sazba: Auditorium
jazyková korektura: Zdeněk Tejkl

Auditorium
Praha 2025

© Auditorium s.r.o., Harald C. Scheu

ISBN 978-80-53009-01-0

OBSAH

Seznam zkratk	10
1. Úvod	11
2. Základní terminologie	17
2.1 Vymezení pojmu národnostní menšiny v meziválečném období	18
2.2 Vymezení národnostní menšiny v kontextu univerzální ochrany	20
2.3 Vymezení národnostní menšiny v kontextu evropské ochrany	22
2.4 Česká koncepce národnostní menšiny ve světle evropské ochrany	29
2.5 Aktuální problémy vymezení národnostní menšiny	34
3. Koncepční otázky mezinárodní ochrany národnostních menšin	37
3.1 Kontinuita a diskontinuita mezinárodní ochrany národnostních menšin po zániku Společnosti národů	37
3.1.1 Obecný rámec ochrany podle systému Společnosti národů	38
3.1.2 Petiční řízení ve prospěch národnostních menšin	41
3.1.3 Význam Stálého dvora mezinárodní spravedlnosti pro ochranu národnostních menšin	44
3.1.4 Diskontinuita menšinové ochrany ve světle vzniku mezinárodní ochrany lidských práv	47
3.1.5 Kontinuita mezinárodní ochrany národnostních menšin	50
3.1.6 Selhání systému Společnosti národů?	53
3.2 Menšinové právo jako součást mezinárodní ochrany lidských práv	55
3.2.1 Roztříštěnost úpravy lidských práv jako problém mezinárodní menšinové ochrany	56
3.2.2 Menšinové právo a limity rovnosti	59
3.2.3 Ochrana národnostních menšin mezi pragmatismem a morálkou	64
4. Základy univerzální ochrany tradičních národnostních menšin	69
4.1 Ochrana národnostních menšin podle čl. 27 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech	69
4.1.1 Geneze ustanovení	70
4.1.2 Výklad ustanovení	72

4.1.3	Rozhodovací praxe Výboru OSN pro lidská práva	73
4.1.4	Realizace práv podle čl. 27 MPOPP v České republice	83
4.2	Ochrana národnostních menšin a další lidskoprávní úmluvy OSN	85
4.2.1	Úmluva o právech dítěte	86
4.2.2	Mezinárodní úmluva o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin	87
4.2.3	Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace	88
4.3	Politické a diplomatické nástroje OSN na ochranu národnostních menšin	95
4.3.1	Deklarace OSN o právech osob příslušejících k národnostním, etnickým, náboženským a jazykovým menšinám	95
4.3.2	Výbrané mandáty pod záštitou Rady OSN pro lidská práva	98
4.4	Ochrana národnostních menšin v rámci jiných univerzálních organizací	105
4.5	Případová studie: Nenávistné projevy proti národnostním menšinám v kontextu univerzální ochrany	108
4.5.1	Vymezení problému	108
4.5.2	Problematika nenávistných projevů v praxi univerzálních lidskoprávních orgánů	111
4.6	Shrnutí	116
5.	Evropský standard ochrany tradičních národnostních menšin	118
5.1	Počátky evropské ochrany národnostních menšin po druhé světové válce	118
5.2	Vývoj ochrany národnostních menšin v Radě Evropy po roce 1989	123
5.3	Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin	133
5.3.1	Charakteristika a struktura Rámcové úmluvy	134
5.3.2	Konkrétní práva podle RÚNM	137
5.3.3	Kontrolní mechanismus RÚNM	150
5.3.4	Hodnocení přínosu Rámcové úmluvy	153
5.4	Evropská charta regionálních či menšinových jazyků	156
5.4.1	Charakteristika a struktura Charty	157
5.4.2	Charta a menšinové jazyky v České republice	161
5.4.3	Konkrétní závazky podle Charty	166
5.4.4	Kontrolní mechanismus Charty	170
5.4.5	Vztah Charty a Rámcové úmluvy	172
5.4.6	Hodnocení přínosu Charty	177

5.5	Ochrana národnostních menšin v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva	178
5.5.1	Jazyková práva	179
5.5.2	Svobodná volba příslušnosti k národnostní menšině	181
5.5.3	Menšiny a vzdělání	183
5.5.4	Odlíšný životní styl a kulturní odlišnosti	192
5.5.5	Svoboda shromažďování a politická participace	196
5.5.6	Shrnutí: vliv EÚLP a judikatury ESLP na ochranu národnostních menšin v Evropě	202
5.6	Evropská komise proti rasismu a intoleranci	202
5.7	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě	208
5.7.1	Vznik mechanismu KBSE a jeho fungování v období studené války	208
5.7.2	Vývoj ochrany národnostních menšin v rámci OBSE po roce 1989	212
5.7.3	Přínos Vysokého komisaře OBSE pro národnostní menšiny	215
5.8	Případová studie: Nenávistné projevy proti národnostním menšinám v kontextu regionální ochrany	222
5.8.1	Nenávistné projevy v judikatuře ESLP	222
5.8.2	Nenávistné projevy v monitorovací praxi poradního výboru	224
5.8.3	Hodnocení a perspektiva	228
5.9	Shrnutí	229
6.	Ochrana národnostních menšin v rámci Evropské unie	231
6.1	Unijní ochrana národnostních menšin v historické perspektivě	231
6.2	Antidiskriminační právo EU jako nástroj ochrany národnostních menšin	240
6.2.1	Ochrana národnostních menšin a zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti	240
6.2.2	Čl. 19 SFEU jako základ antidiskriminační legislativy	243
6.2.3	Význam tzv. rasové směrnice EU	248
6.2.4	Výklad rasové směrnice v judikatuře SDEU	250
6.2.5	Čl. 21 Listiny základních práv EU	256
6.3	Pozitivní práva příslušníků národnostních menšin v právu EU	259
6.4	Ochrana národnostních menšin ve vnějších vztazích EU	262
7.	Závěr	267
	Seznam použité literatury	271